Τα εμπόδια της μετανοίας: Απελπισία (Αρχιμ. Σεβαστιανός Τοπάλης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 15 Μαρτίου, 2017

Ένα μεγάλο εμπόδιο για την αληθινή μετάνοια είναι η απελπισία . Ο άνθρωπος μετά από την αμαρτία δέχεται έντονα τους νυγμούς της συνειδήσεως. Είναι ένας **σωτήριος μηχανισμός** και **υγιής άμυνα** του εσωτερικού κόσμου της καρδιάς για να αποβάλλει τον τεράστιο όγκο και το βάρος της αμαρτίας. Αδυσώπητη, έρχεται η λύπη για να αναταράξει τα έσωθεν και να «ξεράσει» το αχώνευτο φαγητό της αμαρτίας. **Η αμαρτία γεννά την λύπη και η λύπη γεννά την μετάνοια** . Η λύπη όντως είναι ένας δρόμος που οδηγεί στην μετάνοια και την ειρήνη. Οδηγεί στον Θεό για να ζητήσει την συγχώρηση και την αποκατάσταση και την λύτρωση. Αυτή η λύπη του ασώτου υιού της παραβολής του Χριστού άνοιξε τον δρόμο της επιστροφής στον πατέρα. Είναι **η** «***κατά Θεόν λύπη***» (Β' Κορινθ. 7, 10) και **οδηγεί στην σωτηρία**. Αυτή η κίνηση χρειάζεται μεγάλη ταπείνωση καθώς και μεγάλη γνώση και πίστη στην αγάπη του Θεού. Αυτή η λύπη μετά από την αμαρτία έρχεται στον άνθρωπο είτε μέσα από την καρδιά του σωτήρια, είτε προκαλείται από τους διδασκάλους του Ευαγγελίου και τους Πνευματικούς Πατέρες διά του εμπνευσμένου λόγου των.

Όμως **αυτή «*η κατά Θεόν*» λύπη μπορεί να ξεφύγει και να γίνει μέσα στην καρδιά του ανθρώπου υπερβολή λύπης, που είναι η απελπισία και η απόγνωση. Αυτή η απόγνωση κυριολεκτικά κατατρώγει την δύναμη της ψυχής**. «*Είωθε γαρ η της λύπης υπερβολή, όταν ημίν επισκήψη σφοδρότερον, άπασαν περιτρώγειν της ψυχής την ισχύν*» (Ιερός Χρυσόστομος, Εκδ. Διώτη, 12, 147c). Ο **απ. Παύλος** οδήγησε με τον έλεγχό του σε τέτοια λύπη τον αιμομίκτη της Κορίνθου. Συζούσε με την μητρυιά του και παράλληλα κοινωνούσε των Μυστηρίων του Χριστού, γι’ αυτό και τον απέβαλε προς καιρόν από την τοπική Εκκλησία, διότι δεν είχε επίγνωση της αμαρτίας του. Όμως μετά από καιρό, όταν ανέτειλε η μετάνοια του αμαρτωλού από την μοναξιά και την αποπομπή του, ο ίδιος ο απόστολος παρακαλεί τους Κορίνθιους στην δεύτερή του επιστολή να τον «*κυρώσουν*» αγάπη για να «*μη πλεονεκτηθώμεν υπό του σατανά*», δηλ. για να μη τον αρπάξει δόλια ο διάβολος με την **υπερβολή της λύπης. Οφείλει η Εκκλησία με τους πιστούς της να απλώνουν το χέρι της αγάπης στους πεπτωκότας αδελφούς για να μη τους κλέψει ο σατανάς με την απελπισία που εμβάλλει**. Και λέγει ο **Ιερός Χρυσόστομος**:

«*όπως στην τρικυμισμένη θάλασσα υψώνονται τα κύματα και καταποντίζουν το*

σκάφος, έτσι και η ψυχή κυριαρχούμενη από την αθυμία και την απελπισία αποπνίγεται αμέσως· αν δεν έχει κάποιο χέρι σωτήριο να την κρατήσει και να την σώσει, τότε ***η σωτήρια λύπη για τα αμαρτήματα γίνεται ολέθρια από την έλλειψη μέτρου και την υπερβολή***» (Ιερός Χρυσόστομος, PG, MIGNE, 49, 281).

Μία μεγάλη μερίδα των ανθρώπων ευρισκόμενοι μπροστά στην αποδοχή των λαθών τους παίρνουν τον δρόμο αυτό της υπερβολής, που είναι «**ακραία εγωιστικός**». Μπαίνουν στην διαδικασία του αγρίου δικαστηρίου του εαυτού τους. Δεν μπορούν να τον αποδεχτούν στα χάλια που τον βλέπουν, τον ελεεινολογούν και τον κατηγορούν σκληρά και τον θεωρούν αδικαιολόγητο. **Αυτό γίνεται πιο δυνατό κυρίως όταν πέφτουν και ξαναπέφτουν στο ίδιο παράπτωμα**. Τον δικάζουν και αυτοτιμωρούνται με ποικίλους τρόπους, για να νιώσουν κάποια ελάφρυνση από τις τύψεις των. Θεωρούν ανάξιο τον εαυτό τους ενώπιον του Θεού και φοβούνται να Τον πλησιάσουν. **Ένα νομικίστικο πνεύμα εισέρχεται μέσα τους για απόδοση δικαιοσύνης με την αυτοτιμωρία τους**.

Στην ουσία υπάρχουν δύο άθλιες καταστάσεις εσωτερικές, ο εγωισμός και η απόρριψη της αγάπης του Θεού. Δεν θέλουν να αποδεχτούν την πραγματικότητα του εαυτού τους ως αμαρτάνοντος και βρίσκουν τρόπους αυτοδικαίωσης και αυτοτιμωρίας. Απομακρύνονται από την Θεία Κοινωνία αυτοτιμωρούμενοι, το ίδιο και από την Εκκλησία και την προσευχή ως ανάξιοι. Σαν να επιβάλλουν στον εαυτό τους μία πνευματική αυτοκτονία και αυτοεγκατάλειψη. Έτσι νιώθουν να εξιλεώνονται. Πολλοί είναι εκείνοι που και την φιλανθρωπία και την κοινωνική προσφορά την χρησιμοποιούν σαν μια έμμεση εξιλέωση και φυγή από τις τύψεις της συνειδήσεως. Πανικοβάλλονται μπροστά στην θέα του εαυτού τους, δεν μπορούν να δεχτούν την πραγματικότητα και απελπίζονται. Με τον τρόπο όμως αυτό αρνούνται την μεγάλη αγάπη του Χριστού που πέθανε πάνω στον Σταυρό για την σωτηρία όλων και αγνοούν ότι ο Θεός είναι ο Θεός των μετανοούντων. Η όλη αυτή εσωτερική διαδικασία οδηγεί σε μία καταπόνηση ψυχική που φέρνει σιγά-σιγά τον ψυχικό θάνατο. Είναι η **πνευματική αυτοκτονία και η αυτοτιμωρία των εγωιστών,** που μόνοι τους με την ευθύνη τους και την αμετανοησία τους οδηγούνται εκεί. Και **η αληθινή μετάνοια οδηγεί στην συμφιλίωση με τον Θεό και στην συμφιλίωση με τον εαυτό τους και στην ψυχική υγεία** . Η χαρά που πηγάζει από την καρδιά του ανθρώπου είναι το μεγάλο γεγονός. Ανήκει σ’ αυτούς που ξέρουν να μετανοούν καθημερινά και να πιάνονται από την αγάπη του Θεού ταπεινά.

Ο Ιούδας

Πάνω στις σκέψεις αυτές ως πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα έρχεται το πρόσωπο

του Ιούδα που πρόδωσε τον Χριστό. Μετά από την προδοσία και την εξέλιξη του πάθους του Χριστού νιώθει πολύ έντονα την μεταμέλεια και τις τύψεις της συνειδήσεώς του. Θέλει να τιμωρήσει τον εαυτό του για το μεγάλο λάθος του που παρέδωκε έναν αθώο άνθρωπο. Προσπαθεί να εξιλεωθεί με το να ομολογήσει απελπισμένα στους γραμματείς το λάθος του και να επιστρέψει τα χρήματα της αμοιβής του. Αντιμετωπίζει όμως εκείνους ψυχρούς και ανελέητους και φθονερούς να τον εμπαίζουν και να τον καθιστούν πιο ένοχο. Ο Ιούδας περίμενε απ' αυτούς έναν λόγο για να ησυχάσει από τις τύψεις, είτε να τον επαινέσουν και να τον επιβεβαιώσουν για την πράξη του, είτε να τον παρηγορήσουν για το λάθος του. Έψαχνε να πάρει κουράγιο από δικαιολογίες και προφασιολογίες και ψεύτικα στηρίγματα. Δεν άντεχε τον εαυτό του μπροστά στην μεγάλη του αμαρτία. Όμως απογοητεύτηκε από την αναισθησία και αναισχυντία τους. Τους πέταξε με οργή τα τριάκοντα αργύρια κατάμουτρα σαν να χρέωνε σ' αυτούς την ευθύνη για το κατάντημά του και μετά κρεμάστηκε. Αυτοτιμωρείται, διότι αμάρτησε βαριά. Εγωιστής και φιλάργυρος οδηγείται από το πάθος του στην αυτοχειρία.**Ήταν τρία χρόνια μαθητής του Χριστού και δεν είχε μάθει το βασικό μάθημα, την αγάπη του Κυρίου στους μετανοούντες**. Το είχε δει και ακούσει πολλές φορές, όπως στο πρόσωπο της πόρνης και του Ζακχαίου, αλλά δεν μπορούσε να το εφαρμόσει στον εαυτό του, διότι ο εγωισμός του τον οδηγούσε στην απελπισία και τον θάνατο. Όλα αυτά τα χρόνια μέσα του περίμενε τον Μεσσία Χριστό σαν τον εκδικητή και τον τιμωρό των Ρωμαίων με το πνεύμα του εγκόσμιου βασιλιά και παράλληλα ήταν ο κλέφτης της ομάδος των μαθητών. Μία εσωτερική εγωιστική καρδιά προϋπήρχε της μαθητείας, που και ο ίδιος ο Χριστός δεν μπόρεσε να την αλλοιώσει. Ήταν σκληρός και εγωιστής. Ήταν επόμενο να φερθεί με την ίδια σκληρότητα και απελπισία στον εαυτό του. Όσο βαρύ κι αν ήταν το αμάρτημά του, αν πήγαινε κάτω από τον Σταυρό του Κυρίου, το μόνο σίγουρο είναι ότι**θα έπαιρνε την συγχώρηση**. Αμφισβήτησε την αγάπη του Χριστού που είναι μεγάλη και που την είχε γευτεί τόσο άμεσα. Από τα χέρια Του είχε δει να πολλαπλασιάζονται τα ψωμιά και τα ψάρια. Μόνο με τον λόγο του Χριστού είχε δει να ανασταίνονται νεκροί και να θεραπεύονται οι άρρωστοι και οι μετανοούντες να βρίσκουν το έλεός Του και την χαρά τους. Όλα αυτά από τον Διδάσκαλό του, τον Ιησού Χριστό. Τελικά,**η μεγάλη του αμαρτία δεν ήταν η προδοσία, αλλά η άρνηση της αγάπης του Χριστού** . Ούτε ο Χριστός μπορούσε να τον βοηθήσει ούτε και να τον σώσει, αφού ο ίδιος δεν έκανε το πρώτο του βήμα.

Πολύ περιγραφικά και αποκαλυπτικά ο **Ιερός Χρυσόστομος** ομιλεί για την πτώση του Ιούδα στην οποία έπαιξε μεγάλο ρόλο ο Σατανάς και «πλεονέκτησε» με την υπερβολή της απελπισίας, καθώς και για την αγάπη του Χριστού, που θα μπορούσε να συγχωρήσει τον προδότη, αν πραγματικά μετανοούσε.

«*Μετανόησε ο Ιούδας· αμάρτησα, είπε, παραδούς αίμα αθώον· άκουσε ο διάβολος τα λόγια του αυτά και κατάλαβε πως άρχισε τον δρόμο προς το καλύτερο και πως*

βαδίζει προς την σωτηρία, και φοβήθηκε την μεταβολή. Έλεγε πως έχει φιλάνθρωπο Δεσπότη· όταν επρόκειτο να τον προδώσει, δάκρυσε γι' αυτόν και μύρια τον παρακάλεσε· πολύ περισσότερο δεν θα τον δεχθεί εν μετανοία; Ενώ ήταν αδιόρθωτος τον τραβούσε με την αγάπη Του και τον καλούσε· πολύ περισσότερο τώρα που διορθώνεται και έχει επίγνωση της αμαρτίας του, δεν θα τον δεχτεί κοντά Του; μα και γι' αυτό ήλθε να σταυρωθεί. Τι έκανε λοιπόν; Τον θορύβησε· γέμισε την ψυχή του με το σκοτάδι της υπερβολής της αθυμίας, τον καταδίωξε, τον κυνήγησε μέχρι που να του βάλει τον βρόχο στον λαιμό του, και τον πέταξε έξω από την παρούσα ζωή και τον αποστέρησε από τον πόθο της μετανοίας. Το ότι, αν ζούσε, και αυτός θα σωζόταν, είναι φανερό από τους σταυρωτές Του· διότι, αν έσωσε αυτούς που Τον ανέβασαν πάνω στον Σταυρό, και αν ακόμη και πάνω στον Σταυρό παρακαλούσε τον Πατέρα και ζητούσε συγγνώμη για το τόλμημά τους, είναι φανερό ότι και τον προδότη με όλη Του την αγάπη θα τον δεχόταν, αν έδειχνε την σωστή μετάνοια· αλλά εκείνος δεν άντεξε να μείνει στο φάρμακο, διότι τον κατάπιε η περισσότερη λύπη» (Ιερός Χρυσόστομος, PG, MIGNE, 49, 282).

Σε μία άλλη του ομιλία περιγράφει σε **τέσσερα στάδια την επιβολή και εξέλιξη της αμαρτίας πάνω στον Ιούδα**: την **αιχμαλωσία**, την **προδοσία**, τον **θεατρισμό** και τον **θάνατο**. Πάντοτε **ο κύριος στόχος του διαβόλου δεν είναι αυτή η ίδια η αμαρτία, αλλά η απελπισία και ο πνευματικός θάνατος**.

«Άκουσον γουν πώς τον άθλιον και ταλαίπωρον Ιούδαν
1. λαβούσα αιχμάλωτον ουκ εφείσατο,
(αιχμαλωσία)
2. αλλ' εποίησε ιερόσυλον, προδότην·
(προδοσία)
3. και μετά το την αμαρτίαν ανύσαι, εις θέατρον αυτόν ήγαγε τον Ιουδαίων, και απεκάλυψε το πλημμέλημα,
(θεατρισμός)
4. και ουδέ ούτως αφήκε καρπώσασθαι το εκ της μετανοίας κέρδος, αλλά προαπήγαγε της μετανοίας, επί βρόχον αγαγούσα. (αυτοκτονία-θάνατος)
Τύραννος γαρ χαλεπή, πονηρά επιτάττουσα επιτάγματα, και καταισχύνουσα τους υπακούοντας» (Ιερός Χρυσόστομος, Εκδ. Διώτη, 58, 170).

Ο Προφητάναξ Δαβίδ και ο απόστολος Παύλος

Ο **Ιερός Χρυσόστομος** σε ομιλίες του στον **50ό Ψαλμό του Δαβίδ** αναλύει **το θέμα της απελπισίας**. Είναι από τα σπουδαιότερα κείμενά του που ομιλούν για την **αγάπη** και την **συγχώρηση**. Ως **παράδειγμα ελπίδος** προβάλλεται πολύ περιγραφικά ο ίδιος ο προφήτης Δαβίδ. Ο Δαβίδ, ως παράδειγμα μετανοίας, γίνεται το λιμάνι της σωτηρίας για τον κάθε αμαρτωλό, ώστε να μην απελπισθεί, αλλά να μπορέσει να αποβάλει την αμαρτία.

«***Όταν αμαρτήσεις, μην απελπιστείς αλλά πάραυτα τρέξε για την ανάστασή σου.***
Μην πεις μέσα σου· αλίμονό μου, χάθηκα! πόρνευσα, μοίχευσα, σκότωσα. Έχεις λιμάνι σωτηρίας όπου γαληνεύεις από την αμαρτία*. Όταν δω τον Δαβίδ που δέχτηκε τέτοια τραύματα αμαρτίας και να σπαράσσει από τον πόνο της, τότε* ***τρέχω αμέσως στην μετάνοια*** *και με παρρησία χύνω πηγές δακρύων*» (Ιω. Δαμασκηνός, sacra parallela, PG, MIGNE, 96, 116).

Ο βασιλιάς Δαβίδ υπέπεσε σε διπλή αμαρτία, την μοιχεία και τον φόνο. Όμως**με την μετάνοιά του εξαλείφθηκαν όλα και αποκαταστάθηκε στον Θεό**. Πολύ αναλυτικά περιγράφει ο **Ιερός Πατήρ** την εξέλιξη της αμαρτίας του καθώς και την μετάνοιά του μετά τον έλεγχο του προφήτου Νάθαν. Και μετά την περιγραφή έρχεται σε μία παραίνεση και ελπίδα προς όλους τους αμαρτωλούς. Αντιπαραβάλλει δε και με τον απόστολο Παύλο και προβάλλει το μεγάλο θαύμα της αλλαγής και της μετανοίας του.

«Γι' αυτό και ο Θεός διάλεξε για να σώσει εκείνους που ήταν οι εκλεκτοί της αμαρτίας, ώστε κανείς μετά από αυτούς να ***μην απελπίζεται*** *για την δικιά του σωτηρία.*
Είσαι ασεβής; Σκέψου τους μάγους.
Είσαι κλέφτης; Σκέψου τον τελώνη.
Είσαι ανήθικος; Σκέψου την πόρνη.
Είσαι φονιάς; Θυμήσου τον ληστή.
Είσαι παράνομος; Σκέψου τον βλάσφημο Παύλο που έγινε μετά ευαγγελιστής· πριν ζιζάνιο και μετά σιτάρι· πριν λύκος και μετά ποιμένας· πριν μολύβι και μετά χρυσάφι· πριν πειρατής και καταποντιστής και μετά κυβερνήτης.
Πριν να διώκει την Εκκλησία και μετά να του εμπιστεύεται ο Θεός την Εκκλησία· πριν να καταστρέφει το αμπέλι και μετά να γίνεται ο φυτευτής· πριν να γκρεμίζει τον ναό, και μετά να τον οικοδομεί.
Είδες από την μία μεριά την υπερβολή της κακίας, είδες όμως και την αρετή που νικά.
Είδες την τρέλα του δούλου. Είδες και την φιλανθρωπία του Δεσπότου.
Μη μου λές, είμαι βλάσφημος, είμαι διώκτης, είμαι ανήθικος.
Έχεις παραδείγματα για όλες τις κατηγορίες των αμαρτωλών*. Σ' όποιο λιμάνι θέλεις κατάφυγε. Θέλεις στην Καινή Διαθήκη; Θέλεις στην Παλαιά Διαθήκη; Στην Καινή, ο Παύλος και στην Παλαιά, ο Δαβίδ. Μην προφασίζεσαι. Μη ραθυμείς. Αμάρτησες; Μετανόησε.* ***Μύριες φορές αμάρτησες; Μύριες φορές μετανόησε.***
Αυτά τα φάρμακα επαλείφω συνεχώς πάνω στην φλεγμονή για να την θεραπεύσω. Ξέρω πολύ καλά πόσο μεγάλη είναι η απελπισία της συνείδησης.
Στέκεται ο διάβολος και ακονίζει τα ξίφη του λέγοντας αυτά τα λόγια, όλη σου η νιότη ήταν μέσα στην αισχύνη της αμαρτίας· όλη σου την ζωή την ξόδεψες· στην αρχή με τις πόρνες και μετά με τις κλοπές, τις πλεονεξίες, τα ψέματα, τους όρκους,

τις βλασφημίες. Ποια ελπίδα σωτηρίας μπορείς να έχεις; είναι όλα χαμένα, γι' αυτό απόλαυσε την παρούσα ζωή. Αυτά είναι τα λόγια του διαβόλου, αλλά τα δικά μου είναι αλλιώτικα.
Έχεις χάσει την ψυχή σου; Μπορείς να σωθείς. Μοίχευσες; Μπορείς να απαλλαγείς από την αμαρτία αυτή. ***Έπεσες; Μπορείς να σηκωθείς.***
Μικρή η μετάνοιά σου; Αλλά μεγάλη είναι η φιλανθρωπία του Δεσπότου*.*
Φόνευσες; Μετανόησε και άλλαξε ζωή.
Μοίχευσες;
Εξομολογήσου.
Έπεσες; Αναστήσου.
Τραυματίστηκες;
Θεραπεύσου.
Και έως ότου αναπνέεις, ακόμη κι αν αμαρτήσεις και την τελευταία στιγμή την ώρα που ψυχορραγείς πάνω στο κρεβάτι σου και πρόκειται να φεύγεις από το θέατρο του κόσμου αυτού, και τότε είναι καιρός μετανοίας» (Ιω. Δαμασκηνός, sacra parallela, PG, MIGNE, 96, 125-128).

Απλά παραδείγματα

Η αμαρτία μπροστά στην φιλανθρωπία του Θεού δεν έχει καμία δύναμη. Είναι πολύ εύκολη η διάλυσή της αρκεί ο άνθρωπος να μην απελπισθεί. Η αμαρτία ομοιάζει σαν την αράχνη που μόλις φυσήξει ο άνεμος διαλύεται:

«*τι έστιν αμαρτία*
προς την του Δεσπότου φιλανθρωπίαν;
Αράχνη, άνεμος εφύσησεν,
και διασπάται η αράχνη·
Θεός βούλεται, και ου καταλύεται αμαρτία;...
μηδέποτε απογίνωσκε ανθρώπου,
ει μη του απογινώσκοντος εαυτού».

Ο Θεός παρέχει την λύτρωση των αμαρτιών με μεγάλη ευκολία και απλότητα αρκεί να καταθέσει ο άνθρωπος την μετάνοιά του. Δεν υπάρχει αμαρτία που να μην μπορεί να την συγχωρήσει . Πέλαγος είναι η αγάπη Του. Κι αν είναι κάρβουνο αναμμένο, το ρίχνεις στην θάλασσα του ελέους του Θεού και σβήνει.

«*Είσαι αμαρτωλός; Μην απελπισθείς. Δεν θα παύσω ποτέ να σου δίνω σαν φάρμακο την συμβουλή αυτή. Διότι ξέρω πολύ καλά πόσο σπουδαίο όπλο είναι εναντίον του*

διαβόλου το να μην απελπιζόμαστε ποτέ. Αν έχεις λοιπόν αμαρτήματα, μην αποθαρρύνεσαι. Και ***αν αμαρτάνεις κάθε ημέρα, να μετανοείς κάθε ημέρα****. Εκείνο που κάνουμε για τα παλαιά σπίτια, αυτό ας εφαρμόσουμε και στον εαυτό μας. Όταν εκείνα σε μερικά μέρη φθαρούν και χαλάσουν, αφαιρούμε τα σάπια και τα αντικαθιστούμε με καινούργια και ποτέ δεν παύουμε να επαγρυπνούμε και να ενδιαφερόμαστε για την επισκευή τους. Αυτό ας κάνουμε και για τον εαυτό μας. Εάν, λόγου χάριν, σήμερα πάλιωσες λόγω της αμαρτίας, φρόντισε να ξανακαινουργιώσεις τον εαυτό σου με την μετάνοια...*
Σκέψου μία σπίθα που πέφτει μέσα στο πέλαγος. Μήπως μπορεί να σταθεί και να φανεί πουθενά; Ε! Λοιπόν. Ό,τι είναι η σπίθα μέσα στο πέλαγος, αυτό είναι η αμαρτία μέσα στην φιλανθρωπία του Θεού. Ή μάλλον ούτε τόσο, αλλά πολύ λιγότερο. Διότι το πέλαγος, όσο μεγάλο κι αν είναι, πάντως έχει τέλος. Ενώ ***η φιλανθρωπία του Θεού δεν έχει τέλος και όριο****.* ***Αυτά σας τα λέγω, όχι για να σας κάνω αμελείς, αλλά τουναντίον, για να σας παρακινήσω στο να γίνετε προθυμότεροι και θερμότεροι στον βίο της μετανοίας και της αρετής***» (Ιερός Χρυσόστομος).

Τα παραδείγματα του **Ιερού Πατρός** είναι εκφραστικά της μεγάλης αυτής αλήθειας, της αγάπης του Θεού. Όσο όμως κι αν είναι τόσο εύκολη η συγχώρηση των αμαρτιών, τόσο **αδύνατη καθίσταται, αν δεν δώσει ο άνθρωπος κάτι μέσα από την καρδιά του**. Ο ίδιος ο Χριστός ζητά να του δώσει κάτι μοναδικό και αυτό είναι μόνο τα **δάκρυα** και η **εξομολόγηση**.

«*Τούτο λέγει και ο Κύριος·*
εξομολόγησίν μοι δος και δάκρυον και μετάνοιαν,
και τα άλλα από της εμής φιλανθρωπίας δωρούμαί σοι» (Ιω. Δαμασκηνός, sacra parallela, PG, MIGNE, 96,132).

Η συγχώρηση του ανθρώπου εξαρτάται καθαρά από την μετάνοιά του, και όσο πιο δυνατή είναι, τόσο πιο μεγάλη γίνεται και η χαρά της λύτρωσης,

«*οξεία η μετάνοια, οξυτέρα και η συγχώρησις*» (Ιω. Δαμασκηνός, sacra parallela, PG, MIGNE, 96,145).

Διδάσκοντας την αγάπη του Θεού

Η απελπισία και η απόγνωση είναι πνευματική αυτοκτονία και έρχεται αμείλικτα σ' αυτούς που δεν ένιωσαν την αγάπη του Χριστού. Κι αυτό υπάρχει επειδή δεν την διδάχτηκαν και γιατί ο εγωισμός των δεν τους άφησε να την δουν. Πολλές φορές η αγωγή που δίδεται στα παιδιά από την μικρή ηλικία είναι η γνώση ενός Θεού που

τιμωρεί τις κακές πράξεις σαν ένας σκληρός υπάλληλος του ουρανού που περιμένει την ώρα του λάθους για να επέμβει διά της σπάθης του. Η αγάπη του Θεού έχει λησμονηθεί να διδάσκεται και ο Θεός δεν προβάλλεται ως **ο πατέρας των μετανοούντων**. Η μεγάλη αμαρτία είναι πως οι άνθρωποι έχουν υποβιβάσει τον Θεό στα μέτρα τους και τον θέλουν να είναι το φόβητρο, που θα βάζει τάξη και θα επαναφέρει στην τάξη και θα τιμωρεί τα άτακτα παιδιά και θα τους εξαναγκάζει να είναι τα καλά παιδιά. Πολλές φορές η αγωγή αυτή δημιουργεί αμαρτωλοφοβικούς και ενοχικούς και ψεύτες ανθρώπους και όχι μετανοούντας, υπεύθυνους των λαθών τους και ειλικρινείς.

Και πώς ένας νέος να ζήσει την μετάνοιά του, όταν από μικρός δεν γνώρισε το Μυστήριο της Εξομολογήσεως; Και το κυριότερο, πώς να πλησιάσει στην ελπίδα της αγάπης του Θεού και της αποδοχής Του, όταν οι ιερείς και εξομολόγοι εκφράζουν έναν σκληρό καταναγκαστικό τρόπο κοινωνίας Θεού και τους κανόνες και τα επιτίμια τα κάνουν σπαθί που το κραδαίνουν φοβικά πάνω από τα κεφάλια τους; Εκφράζουν έναν Θεό που πάντοτε βιάζεται για να προλάβει την στημένη ουρά των ανθρώπων που στέκεται απ’ έξω από το εξομολογητήριο, που μοιράζει επιτίμια και απαγορεύσεις στην Θεία Κοινωνία και επιβάλλει δυσβάστακτα φορτία κανονισμών και χρεωστικών καλών πράξεων. Και το χειρότερο για τον εξομολογούμενο είναι που δεν του μένει χρόνος να μιλήσει, να κλάψει και να ακούσει και να γευτεί την αγάπη και την αγκάλη του Θεού.

Μέσα στους ανθρώπους πλανιέται η αίσθηση ότι το εξομολογητήριο είναι το δικαστήριο και το ανακριτικό γραφείο του Θεού, όπου πρέπει να αποδώσει λογαριασμό και να τιμωρηθεί δεόντως διά των κανόνων. Φοβάται ο αμαρτωλός την σπάθη που κραδαίνεται πάνω από το κεφάλι του και κυρίως την αποπομπή του από την Θεία Κοινωνία. Και είναι τραγικό πως δεν έχει μάθει να μετανοεί με τους τρόπους που η Εκκλησία προτείνει. Πιο εύκολα ο Πνευματικός αποπέμπει τον αμαρτωλό και του επιβάλλει την αποχή από το Θείο Μυστήριο, παρά προσπαθεί να του μάθει εν καθαρότητι να κοινωνεί συνεχώς των Αχράντων Μυστηρίων. Πιο εύκολα τον τιμωρεί παρά τον γλυκαίνει με πόθο και μετάνοια στην κοινωνία του με το Θείο Μυστήριο. Έμμεσα δίδεται η εντύπωση και η αγωγή ότι, για να κοινωνά κανείς, πρέπει να έχει επιτύχει μία αγιότητα ή μία τελειότητα και αυτό επιτυγχάνεται μόνο λίγες φορές τον χρόνο με την σκληρή νηστεία και άσκηση. Όμως η Θεία Κοινωνία ανήκει σ' όλους τους βαθιά μετανοημένους, που εκζητούν τον Κύριο με πόθο.

Τα κριτήρια της συμμετοχής του χριστιανού στο άγιο Μυστήριο είναι ο φόβος και ο πόθος που κατέχουν την καρδιά και είναι μόνο αυτά που καθιστούν τον άνθρωπο ικανό για να κοινωνήσει. Στις ημέρες των εορτών ο **Ιερός Χρυσόστομος** με αγωνιώδη φωνή κήρυττε να μην κοινωνήσει κανείς αμετανόητος. «*Κανένας αμαρτωλός να μην πλησιάσει στην Θεία Κοινωνία, αλλά καλύτερα να μην πω κανείς*

αμαρτωλός, διότι πρώτα-πρώτα τον εαυτό μου απομακρύνω από την Θεία Τράπεζα· αλλά κανείς που μένει αμαρτωλός να μην πλησιάσει» (Ιερός Χρυσόστομος, Εκδ. Διώτη, 34, 187-188).

Μέσα στο σώμα του Χριστού χωρούν και υπάρχουν όλοι οι πιστοί ανεξαρτήτως βαθμού αγιότητος. Στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας ενωνόμαστε με το Σώμα του Χριστού όλοι οι πιστοί. Ένα ανθρώπινο σώμα δεν αποτελείται από ένα μόνο μέλος, αλλά από πολλά και κάθε μέλος επιτελεί την δική του ταπεινή λειτουργία και δεν γίνεται διάκριση, σε κατώτερα και ανώτερα, σε αποβλητέα και αποδεκτέα μέλη, ασθενέστερα και ατιμότερα, ασχήμονα και ευσχήμονα (Α' Κορινθ. 12, 23). Το μόνο εσωτερικό εφόδιο που εγκεντρίζει (Ρωμ. 11, 17) τον πιστό στο Σώμα του Χριστού με την Θεία Κοινωνία είναι να ζει μέσα του αυτός ο διπλός πλούτος, τα δύο μυστήρια της καρδιάς του, η **μετάνοια** (φόβος Θεού) και ο θείος έρωτας (πόθος Θεού). Έτσι, όταν υπάρχει η αληθινή αυτή μετάνοια και ο πόθος, δικαιούται ο πιστός να ζει την συνεχή Θεία Κοινωνία. Ο πιστός χριστιανός δεν πηγαίνει στην Θεία Λειτουργία για να ηρεμήσει και να ευφρανθεί από τα καλλικέλαδα ακούσματα, ούτε και μόνο για να προσευχηθεί, αλλά κατά κύριο λόγο για να κοινωνήσει των Αχράντων Μυστηρίων και να ενωθεί έτσι με τον Χριστό και να γίνει ένα Σώμα Χριστού με τους αδελφούς. Είναι ο μόνος λόγος και στόχος του εκκλησιασμού του.

Ο **Άγιος Ισαάκ ο Σύρος** λέγει ότι είναι πιο εύκολα να ξεριζώσεις τα πάθη σου με τον θείο έρωτα, που, όταν χρονίζει στην καρδιά του ανθρώπου, σαν φωτιά τα μαραίνει και τα κατατρώγει, παρά να ασχολείσαι με ένα ανελέητο αγχώδες κυνηγητό και μια ευσεβιστική στάση για την αποπομπή και το ξερίζωμά των. Ένα ανεπιθύμητο δένδρο δεν ξεριζώνεται εύκολα με τα χέρια, είναι ματαιοπονία και ματώνει ο άνθρωπος, όμως ο ήλιος μπορεί με τον καιρό να το μαράνει καθώς μένει απότιστο. Η αγάπη του Χριστού, όταν μπει μέσα στην καρδιά του πιστού, είναι σαν τον ήλιο που καθαρίζει και αγιάζει και φωτίζει. Είναι αυτό που και ο **Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος** λέγει:«*έρως έρωτι νικάται*». Ο έρωτας των παθών νικιέται με τον έρωτα του Θεού. Ο μοναδικός δρόμος του πιστού είναι να μαθαίνει να πορεύεται με την συνεχή Θεία Κοινωνία παρά με μία νευρωτική και φοβική αποχή και καθωσπρεπιστικό αγώνα τελειότητας. Η Εκκλησία του Χριστού δεν έχει στόχο στην αγωγή της να μιλά για τις καλές πράξεις, που αναδεικνύουν σε καλό άνθρωπο τον πιστό, αλλά για την αγάπη στον Θεό που τον κάνει μέλος του Σώματός Του. **Ο Χριστός δεν ήρθε να κάνει καλούς ανθρώπους, αλλά πιστούς που να Τον αγαπούν και να ενώνονται στο Σώμα Του**. **Δεν ήρθε να κάνει άλλη μία θρησκεία αλλά μία οικογένεια, την Εκκλησία.** Δεν ήρθε για να κάνει ανθρώπους νευρωτικούς και φοβικούς και ενοχικούς με μόνιμη έγνοια για τον μόνιμο ορατό εχθρό, την αμαρτία, αλλά να κάνει ελεύθερους και γλυκείς στην αγάπη τους στον Θεό χριστιανούς. Ο αγώνας του χριστιανού δεν είναι να αποβάλλει νευρωτικά από πάνω του την αμαρτία, αλλά **να αγαπήσει παράφορα τον Θεό**. Η αμαρτία δεν έχει καμία δύναμη, αν με την ταπείνωσή του ο άνθρωπος ζει καθημερινά την

μετάνοιά του. Κύριος στόχος είναι ο θείος έρωτας που έρχεται με την προσευχή και την συνεχή Θεία Κοινωνία καθώς **η χριστιανική πίστη δεν είναι ένα συνταγολόγιο καλών πράξεων**.

Είναι προτιμότερο να συνδέσουμε τα παιδιά και τους νέους με την Θεία Ευχαριστία και την προσευχή και τον λόγο του Θεού και με πνευματικό Πατέρα, διότι δένονται έτσι με την Εκκλησία, παρά να τους επιβάλλουμε να κάνουν καλές πράξεις και να είναι τα καλά παιδιά για τα μάτια του κόσμου. Δυστυχώς όμως πολλά παιδιά στο σπίτι τους ακούνε και βλέπουν την αμφισβήτηση της Εκκλησίας και ζουν την πνευματική σχιζοφρένεια των γονέων τους, που άλλα διδάσκουν και άλλα κάνουν. **Σήμερα οι γονείς θέλουν τα παιδιά τους να είναι καλά, αλλά όχι πιστά, να μην τους δημιουργούν προβλήματα και να τους δοξάζουν με την κοινωνική τους πρόοδο. Να αγαπούν τον Θεό για να είναι καλά και να μην παρασυρθούν, αλλά να μην είναι και τόσο κοντά στην Εκκλησία με πνευματική ζωή.** Γι’ αυτό και προωθούν στα παιδιά μία ψιλή θρησκευτική σχέση με τον Θεό, καθαρά τυπική και καταναγκαστική με μία επιβολή νηστειών και την Θεία Κοινωνία των μεγάλων εορτών. Ο Θεός είναι ο τιμωρός στα λάθη τους και ο καλός Θεός που τους ευλογεί στις καλές πράξεις των, απομακρύνεται και πλησιάζει αναλόγως με τις πράξεις των, που και μαγικά τους βοηθά, όταν του ανάψουν ένα κερί στην δυσκολία του άγχους των εξετάσεων. Όμως **όποιος δεν έχει την Εκκλησία μητέρα δεν έχει τον Θεό πατέρα**. Αυτά πάνε μόνο μαζί και τα άλλα σχήματα δεν είναι πίστη, αλλά θρησκευτικό βόλεμα. Ο Θεός είναι ο μόνος αιώνια αμετακίνητος στην αγάπη Του και ο άνθρωπος είναι ο μόνος που φεύγει ή κοντεύει τον Θεό. Ο Θεός αγαπά τον αμαρτωλό και τον δίκαιο, είναι πατέρας για όλους ασχέτως των αμαρτιών των, δεν ήρθε για να δικάσει τον κόσμο, αλλά για να τον σώσει και χαίρεται με την μετάνοια του αμαρτωλού. Πολύ χαρακτηριστικά αφήνει τον προσωπικό του λόγο ο Θεός στους Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης για να κηρύξουν την ελπίδα της μετανοίας στον λαό του Ισραήλ:

«*Θεός εγγίζων εγώ ειμί, λέγει Κύριος, και ουχί πόρρωθεν*» (Ιερεμίας 23, 23).
«*Ζω εγώ, τάδε λέγει Κύριος, ου βούλομαι τον θάνατον του ασεβους ως το αποστρέψαι τον ασεβή από της οδού αυτού και ζην αυτόν*» (Ιεζεκιήλ 33, 11).

Με την θρησκευτική αγωγή του ανελέητου κανονισμού, των επιτιμίων και του καθωσπρεπισμού των καλών πράξεων αφαιρούμε την ελεύθερη αγαπητική σχέση των ανθρώπων με τον Θεό ωθώντας τους σε ένα φόβο αγάπης και ένα άγχος παρουσίας των ενώπιον Θεού. Και στην θέση αυτών βάζουμε το νομικίστικο πνεύμα των γραμματέων και Φαρισαίων της εποχής του Χριστού μας. Αυτό το μήνυμα θέλει να δώσει ο ευαγγελιστής Ιωάννης με τα λόγια του «*φόβος ουκ έστιν εν τη αγάπη, αλλ’ η τελεία αγάπη έξω βάλλει τον φόβον, ότι ο φόβος κόλασιν έχει, ο δε φοβούμενος ου τετελείωται εν τη αγάπη. Ημείς αγαπώμεν αυτόν, ότι αυτός πρώτος ηγάπησεν ημάς*» (Α' Ιω. 4, 18).

Και η απελπισία φυτρώνει εκεί που η αγάπη παγώνει και οι κανόνες επιβάλλουν νόμο. Και η απελπισία απλώνεται εκεί, που οι κανόνες γίνονται κανόνια. Και η απελπισία επισκέπτεται εκεί που η νομικίστικη νοοτροπία και ο καθωσπρεπισμός γίνονται έκφραση χριστιανικής ζωής.

Και ποιος θα μάθει την αγάπη του Θεού στους ανθρώπους; Είναι θέμα αγωγής πρώτα διά του λόγου και της διδασκαλίας και δεύτερον διά της αγάπης και του παραδείγματος. Οφείλουμε **να διδάξουμε την αγάπη του Θεού για να μην εισέλθει ποτέ ο θάνατος της απελπισίας. Και οφείλουμε να δείξουμε τους δρόμους της μετανοίας για να έρθει η λύτρωση και η ελπίδα της σωτηρίας** . Είναι το πρώτο και σημαντικό μάθημα η αγάπη του Θεού και η μετάνοια του ανθρώπου. Στην συνεργασία για την σωτηρία του ανθρώπου η κάθε πλευρά καταθέτει και το ανάλογο της καρδιάς της. Πόσο αναγκαίο είναι να μάθουμε τους αληθινούς δρόμους της μετανοίας για να ξήσουμε την ολόκληρη μετάνοια και όχι την τακτοποίηση απλά μόνο των αμαρτωλοφοβικών και ενοχικών αισθημάτων με την ψευδή αίσθηση, του δικαιωμένου και αγίου.

Επιπλέον, η αγάπη του Θεού διδάσκεται στους ανθρώπους από την ζωή των πιστών και την εν γένει συμπεριφορά τους απέναντι στους αμαρτωλούς. Είναι γινωσκομένη και αναγινωσκομένη στα πρόσωπα των πιστών η αγάπη του Θεού. Οι άνθρωποι δεν θα πάρουν ποτέ την Αγία Γραφή για να την διαβάσουν και ούτε θα έρθουν να ακούσουν το κήρυγμα στην Εκκλησία και να γευτούν την Θεία Λειτουργία, κι όλα αυτά από μία προκατάληψη και αρνητισμό. Όμως θα διαβάσουν επιμελώς την αγάπη του Θεού στο πρόσωπο των πιστών και στην ζωή των, γιατί αυτός είναι ο ζων λόγος και το πρακτικό Ευαγγέλιο. **Τον Θεό θα τον γνωρίσουν από την δική μας αγάπη, την αληθινή και της θυσίας** . Το πλησίασμά μας στους άλλους δεν είναι για να τους φυτέψουμε την ενοχικότητα και τον φόβο του τιμωρού Θεού, ούτε και να τους επιτιμήσουμε φαρισαϊκά για τις αμαρτίες των, αλλά για να τους δείξουμε τον δρόμο του Κυρίου και της αγάπης Του. Ο **άγιος Μακάριος** πορευόμενος μαζί με έναν υποτακτικό του για την Σκήτη του τού πρότεινε να απομακρυνθούν σε μία μεγάλη απόσταση δρόμου, ώστε να προσεύχονται αναπόσπαστα. Ο υποτακτικός συνάντησε έναν ειδωλολάτρη να τρέχει και τον ήλεγξε με βαριά λόγια, τον κορόιδεψε και τον περιφρόνησε γι’ αυτό που ήταν. Τότε ο ειδωλολάτρης όρμησε και τον τσάκισε στο ξύλο αφήνοντάς τον μισοπεθαμένο. Παρακάτω συναντιέται με τον Άγιο Μακάριο και χωρίς αυτός να ξέρει τι έχει προηγηθεί τον χαιρετά με πολλή αγάπη και καλό τρόπο. Ο ειδωλολάτρης θέλχτηκε τόσο πολύ από την γλυκύτητα και την αγάπη του που γονάτισε και ζήτησε την βοήθειά του και οδηγήθηκε στην μετάνοια και στην χαρά του Βαπτίσματος. Άλλος ήταν ο τρόπος του ενός και άλλος ο τρόπος του άλλου. Τα λόγια μας και η ζωή μας εκφράζουν και περιγράφουν το πρόσωπο του Θεού. Είναι αλήθεια πως **η αγάπη του Θεού διδάσκεται και εμπνέεται στους άλλους από την αγάπη που εμείς οι ίδιοι έχουμε** . Και πόσο αδικούμε την αγάπη του Θεού με την δική μας φαρισαϊκή αγάπη και σκληρή

κατάκριση των αμαρτωλών... Όντως «*το γαρ όνομα του Θεού δι' υμάς βλασφημείται εν τοις έθνεσιν*» (Ρωμ. 2, 24). **Το μέγεθος και η γνησιότητα της δικής μας αγάπης θα δώσει την περιγραφή της αγάπης του Θεού και θα τους θέλξει στην μετάνοια και την χαρά Του**. Σαν κάποιον που έλεγε «*Θεέ μου, με πόση καλοσύνη προικίζεις τους ανθρώπους σου... για να σε βλέπουμε*».
Λατρεία διαβόλου - παραφροσύνη - εθελοκακία

Ο φόβος του ανθρώπου να πλησιάσει τον Θεό για μία τακτοποίηση των λαθών του και η απελπισία τού εαυτού του είναι ο χειρότερος εχθρός της μετανοίας και της ψυχικής υγείας. Είναι μία καθαρή αυτοκτονία. Όντως αυτός που απελπίζεται τον διάβολο λατρεύει. Και, όπως **λέγει ο Ιερός Χρυσόστομος, ο διάβολος δεν χαίρεται τόσο με την αμαρτία όσο με την απελπισία** . Με τον τρόπο αυτόν τον κατέχει και τον διαλύει ολοκληρωτικά. Οι άνθρωποι που φτάνουν στην απελπισία ποτέ τους δεν ζητούν βοήθεια. **Θέλει πολλή ταπείνωση για να πλησιάσουν την βοήθεια και να την ζητήσουν από τον Θεό** . Πνιγμένοι μέσα στον εαυτό τους μόνιμα μονολογούν και μεγαλοποιούν και καταδικάζουν την ψυχή τους. Ο εγωισμός δεν τους αφήνει να αποδεχτούν την πραγματικότητα και να ζητήσουν την συγχώρηση. Και τότε, **μετά από την απελπισία έρχεται σαν σκληρή αρρώστια η κατάθλιψη**.

Κάπως έτσι ερμηνεύει το φαινόμενο και ο **Ιερός Χρυσόστομος** λέγοντας ότι **η απελπισία οδηγεί σταδιακά στα εξής τρία κακά**:

- κλείνει τις πύλες του παραδείσου,

- οδηγεί σε χειρότερη πνευματική. Αθλιότητα και καταφρόνηση

- και το χειρότερο, ρίχνει τον άνθρωπο σε σατανική τρέλα.

Πιο πρακτικά ο **Ιερός Πατήρ** αναφέρεται στο θέμα αυτό στις κάτωθι παραθέσεις χωρίων του.

«*Το να απελπιζόμαστε δεν έχει μόνο αυτό το κακό, ότι δηλ. μας κλείνει τις πύλες της πόλεως εκείνης και σε μεγαλύτερη ραθυμία και καταφρόνηση μας οδηγεί, αλλά κυρίως ότι μας εμβάλλει σε σατανική τρέλα.*
Διότι και ο διάβολος από πουθενά αλλού δεν έγινε τέτοιος, παρά από το ότι προηγουμένως απελπίστηκε και μετά από την απελπισία έπεσε στην τρέλα... και όπως ακριβώς οι τρελοί, όταν ξεφύγουν από την υγιή κατάσταση, τίποτε δεν φοβούνται και ούτε ντρέπονται, αλλά άφοβα όλα τα τολμούν, ακόμη κι αν πρόκειται να πέσουν στην φωτιά ή στο πέλαγος ή στο γκρεμό· έτσι και αυτοί, που έχουν καταληφθεί από την παραφροσύνη της απελπισίας, γίνονται ασυγκράτητοι, ζώντας σε κάθε βήμα τους την κακία, κι αν δεν έρθει ο θάνατος να τους ανακόψει απ' αυτήν

την μανία και την φθορά, μύρια κακά εργάζονται.
Το να πέσει κανείς δεν είναι κακό, αλλά το να μένει κανείς πεσμένος και να μη σηκώνεται*, και το να εθελοκακεί και να βλακεύει και με τους λογισμούς της απελπισίας να αποκρύπτει την ασθένεια της προαιρέσεως.*
Δεν είναι το πλήθος των αμαρτημάτων που σπρώχνει στην απελπισία, αλλά το να έχει κανείς την ψυχή του ασεβή.
Ποτέ να μην απελπιζόμαστε*. Δεν υπάρχει πιο ισχυρό όπλο στο διάβολο απ' ό,τι η απελπισία· γι' αυτό δεν τον χαροποιούμε τόσο με το να αμαρτάνουμε, όσο με το να απελπιζόμαστε.*
Γνωρίζοντας εμείς αυτά ***ούτε να απελπιστούμε, αλλά ούτε και να ραθυμήσουμε· και τα δύο είναι ολέθρια****. Διότι* ***η μεν απελπισία δεν αφήνει τον πεσμένο να αναστηθεί, η δε αμέλεια κάνει τον όρθιο να πέσει*** *· εκείνη συνηθίζει να αποστερεί τα κερδισμένα αγαθά, αυτή δεν αφήνει να απαλλαγεί από τα επικείμενα κακά· και η μεν αμέλεια τον γκρεμίζει κι απ' αυτόν τον ουρανό, η δε απελπισία τον βυθίζει σ' αυτήν την άβυσσο της κακίας, όπως ακριβώς και το να μην απελπιστεί κι από εκεί ακόμη μπορεί να ξεφύγει.*
Σκέψου την δύναμη και των δύο· ο διάβολος ήταν αγαθός πριν· ραθύμησε όμως και με την απελπισία του έπεσε σε μεγάλη κακία, ώστε να μην μπορεί ξανά να αναστηθεί· ότι ήταν αγαθός, άκουσε τι λέγει· είδα τον Σατανά να πέφτει σαν αστραπή από τον ουρανό. Η συμβολική εικόνα της αστραπής δείχνει και το φωτεινό της προηγούμενης ζωής του, αλλά και την τραγικότητα της πτώσης του...».

Στα κείμενα αυτά του **Ιερού Χρυσοστόμου** παρατηρούμε κάποιες λέξεις κλειδιά που πραγματικά περιγράφουν την ψυχολογική απορρύθμιση του αμαρτάνοντος και ευρισκομένου σε απελπισία, όπως: απόνοια, μαινόμενοι, μανία, παραφροσύνη, βλακεύοντα, εθελοκακούντα, απόγνωσις. Όλα αυτά είναι περιγραφικά του πνευματικού θανάτου και της ψυχολογικής απορρυθμίσεως. Η απελπισία είναι ο χειρότερος εχθρός του ανθρώπου και η μείζων αμαρτία, διότι **αποκλείει την ελπίδα** και **φέρει την ψυχική διάλυση**. Η απόγνωση είναι το καλύτερο όπλο πολέμου του πονηρού για να καταβάλλει και ψυχολογικά να διαλύει την προσωπικότητα του ανθρώπου. Καταρρίπτει έμμεσα "τον πατέρα τον εν τοις ουρανοίς" στην καρδιά του πιστού, επιβάλλει μία απέραντη μοναξιά και**εγκαθιστά έμμονες ιδέες ενοχικές και απόρριψης εαυτού**. Ο διάβολος είναι αυτός που πρώτος έπεσε στην απελπισία και μετά οδηγήθηκε στην απόνοια και την τρέλα και γνωρίζει εξ ιδίων τον πονηρό αυτό πόλεμο. «*Και γαρ και ο διάβολος ουδαμόθεν ετέρωθεν τοιούτος εγένετο, αλλ' η από του πρότερον μεν απογνώναι, ύστερον δε εκ της απογνώσεως εις απόνοιαν εμπεσείν*» (Ιερός Χρυσόστομος, εκδ. ΔΙΩΤΗ, 11, 27 C-D).

Πρέπει ο άνθρωπος να γνωρίζει την τεχνική του πολέμου του διαβόλου που είναι ένα χονδροειδές πνεύμα και παντού εμβάλλει την απελπισία για να κερδίσει τον αιώνιο θάνατο. Ο **απ. Παύλος** προτρέπει να ασφαλιστούμε με την γνώση των μεθοδειών

του εχθρού για να μπορέσουμε να παλέψουμε στον πόλεμο αυτό. «*Ενδύσασθε την πανοπλίαν του Θεού προς το δύνασθαι υμάς στήναι προς τας αρχάς και τας μεθοδείας του διαβόλου*» (Εφ. 6, 11).

Κι αν η αγάπη του Θεού είναι τόσο μεγάλη, τότε πώς μπορεί ο άνθρωπος να αφήνει την απελπισία να εισχωρήσει μέσα του και να τον διαλύσει; Και έχει την ευθύνη, διότι επιτρέπει με τον εγωισμό του να υπάρχει το καθεστώς αυτό. Είναι μόνον αυτό που πραγματικά εισχωρεί στον άνθρωπο και τον διαλύει και τον αποτρέπει από την αληθινή μετάνοια. Υπάρχει μία κίνηση ελευθερίας σωτήρια. Είναι ο δρόμος της μετανοίας και της ταπείνωσης. Όμως ο άνθρωπος προτιμά την απελπισία, παρόλο που ξέρει την αγάπη του Θεού και τον δρόμο της εσωτερικής ελευθερίας. **Αιτία βασική των συγχρόνων ψυχικών ασθενειών είναι η απελπισία του ανθρώπου μετά την αμαρτία**. Είναι κατάσταση που ο ίδιος ο άνθρωπος επιλέγει, που "εθελοκακεί" και "βλακεύει" και αυτό είναι θάνατος και αυτοκτονία πνευματική.

Παρήγορος ακούγεται ο λόγος του **Ιερού Χρυσοστόμου** και πάλιν να λέγει εν κατακλείδι:

«*βλέποντες όλα αυτά ποτέ μην απελπισθούμε. Κανένα άλλο όπλο δεν είναι τόσο ισχυρό στον διάβολο όσο η απόγνωση. Γι' αυτό δεν τον χαροποιούμε τόσο με το να αμαρτάνουμε, όσο με το να απελπιζόμαστε*» (Ιερός Χρυσόστομος, εκδ. ΔΙΩΤΗ, 9, 282c).

(Πηγή: Από το βιβλίο «Μετάνοια και ψυχική υγεία κατά τον Ιερό Χρυσόστομο» του Αρχιμ. Σεβαστιανού Τοπάλη, Αρχιερατικού Επιτρόπου Αμυνταίου, Εκδ. Ιεράς Μητροπόλεως Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας)

ΣΧΕΤΙΚΑ:

- Τα εμπόδια της μετανοίας: Η προφασιολογία και η μεταβίβαση των ευθυνών (Αρχιμ. Σεβαστιανός Τοπάλης)

- Τα εμπόδια της μετανοίας: Η αναισχυντία (Αρχ. Σεβαστιανός Τοπάλης)

- Τα εμπόδια της μετανοίας: Ωραιοπάθεια, Φαρισαϊσμός (Αρχ. Σεβαστιανός Τοπάλης)

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ: *"Θερμές ευχαριστίες στον συγγραφέα του βιβλίου, αρχ. Σεβαστιανό, Αρχιερατικό Επίτροπο Αμυνταίου, που μας έδωσε την ευλογία του για την δημοσίευση του παρόντος αποσπάσματος".*